

TASTE OF

LIMMUD

*Tora is de ziel in het lichaam van de joodse gemeenschap
wie kennis wil nemen van Tora is welkom met ons te leren*

Donderdag 20 oktober / 22 tisjri 5772

Toravoorlezing:

1e Sefer Tora: Devariem [Deut.] 33:1-34:12, Tanach blz. 424-427

2e Sefer Tora: Beresjiet [Genesis] 1:1-2:3, Tanach blz. 3-5

3e Sefer Tora: Wajikra [Leviticus] 23:33-38, Tanach blz. 247-248

Haftara: Jehosjoea 1:1-9 (-18), Tanach blz. 431 (-432)

Vertaling: Frits Pront

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5767/VzotHabracha/

WEZOT HABERACHA

Wezot Habracha bevat de twee laatste hoofdstukken van de Tora. Het bevat de laatste woorden die Mosjee tot het volk sprak en zijn zegen voor elk van de stammen worden erin genoemd. Mosjee bestijgt de berg Newo en God laat hem van hieruit het Beloofde Land zien. Mosjee sterft op 120-jarige leeftijd. De Tora besluit met de verklaring dat er nooit meer een profeet zal opstaan gelijk Mosjee, die God van gezicht tot gezicht kende.

Wezot Haberacha – Tony Bayfield

*Rabbin Tony Bayfield was tot 2010 hoofd van de Engelse Reformbeweging en docent
Persoonlijke Theologie aan het Leo Baeck College te Londen.*

En zo zijn we dus aan het slot van de Tora gekomen. Zoals te verwachten, eindigt die met de dood van Mosjee. Maar op een heel ingetogen wijze. Mosjee zegent de stammen van Jisraël, sterft en wordt begraven.

Men is duidelijk bedroefd. Hem wordt de eer bewezen die hem toekomt. Maar er is niets dat doet veronderstellen dat het hier de dood van een hoogst belangrijk iemand, van een exceptioneel krachtig ‘Leider’ betreft.

Mosjee’s leiderschap is niet erfelijk. Zijn graf is onbekend en kan daardoor geen pelgrimsoord worden. Er is niets anders dan een eenvoudig ‘grafschrift’: nooit meer zal Jisraël een profeet zijns gelijke krijgen.

Op 6 juni 1938 arriveerde Sigmund Freud in Engeland en ging hij wonen in Londen op Elsworthy Road, Swiss Cottage. Later die week kwam een buurman en Bijbelgeleerde,

Abraham Shalom Yahuda, hem bezoeken en smeekte Freud zijn boek over Mozes niet te publiceren. Twee hoofdstukken waren al gepubliceerd en het was duidelijk dat wat Freud van zins was niet veel van troost en geruststelling zou brengen voor de Joden van na de Anschluss.

Maar Freud was er niet de persoon naar om zich ergens vanaf te laten brengen en hij moet zich gerealiseerd hebben dat hem niet veel tijd meer gegeven zou zijn. In een bepaald opzicht bleek Freuds Mozes in alle opzichten net zo pijnlijk en verontrustend als Yahuda had gevreesd. Freud stelde dat Amenhotep IV (ca. 1350 vdgj) het monotheïsme had verspreid en dat Mosjee een Egyptenaar was. In een onlangs verschenen boek –*The Death of Sigmund Freud*– wijst de schrijver Mark Edmundson erop dat Freud in feite sympathie had voor Mosjee.

Freud plaatst Mosjee en zijn manier van leidinggeven tegenover het fascistische model waar hij zich tegen had verzet en waar hij zijn hele loopbaan bang voor was geweest. Hij zag in Mosjee en in het monotheïsme een belangrijke stap waardoor afstand werd genomen van de aantrekkelijke, zichtbare kenmerken van afgoderij en valse goden, het afwijzen van de praal, de kleuren, het licht en het lawaai van alles wat onderdrukkend en autoritair is.

In Mosjee zag hij iemand, die erkende dat er een onzichtbare wereld bestaat, die in staat was tot introspectie en kon omgaan met de driften en conflicten, die elk van ons dreigen te verscheuren. Volgens Freud gaf het Jodendom via Mosjeede wereld de gave van de zelfanalyse. Alleen het vermogen tot introspectie en zelfkennis kan ons beschermen tegen de verleiding ons over te geven aan onze innerlijke driften en kan voorkomen dat wij ons willoos overgeven aan patriarchaal leiderschap, of het nu religieus of seculier is.

Men zou Freud ervan kunnen verdenken dat hij zich identificeerde met Mosjee en zichzelf zag als iemand die hij zelf kon evenaren.

Maar Freuds inzichten zijn ondanks alles belangrijk en vinden wel enige basis in de tekst. Mosjee probeert op geen enkele wijze zich onsterfelijk te maken door het stichten van een dynastie – zijn zegen is voor zijn volk, de kinderen van Israël, niet voor zijn eigen kinderen.

Er is geen graf, geen pelgrimsoord, geen plaats waar wonderen kunnen worden verricht en een menselijk wezen kan worden verheven tot de status van halfgod.

Het enige wat er is, is dat eenvoudige grafschrift dat zegt dat Mosjee een profeet was, die zijn weerga niet kent, iemand met een diepgaand innerlijk leven, die een medium was voor de inzichten en fragmenten van waarheid die vanuit het onbewuste verschijnen, eerder ondanks dan dankzij de persoon die hij was. Freud zou hebben gezegd, dat wij zelf de instrumenten moeten worden voor onze onzekerheden en gefragmenteerde inzichten in de verborgen wereld van de menselijke psyche. De Tora stelt Mosjee voor als het medium voor Datgene dat onszelf, onze conflicten en onze verlangens overstijgt.

Persoonlijk geloof ik dat het eerdere ons naar het latere kan leiden. In Mosjee hebben we in elk geval een model van leiderschap dat kan worden omschreven als bescheiden, spiritueel, beschouwelijk, vrij van de versierselen van macht en niet besmet door het cynisme van sektarische uitbuiting, kortom het soort leider, die elk maatschappij hoognodig heeft.

Een andere invalshoek

“Ik heb het aanschouwd, ik heb het beloofde land gezien. Ik zal er misschien niet binnengaan samen met jullie, maar ik wil dat jullie je er vanavond van bewust zijn dat wij als volk het beloofde land zullen betreden. Ik ben vanavond dan ook gelukkig. Ik maak me over niets zorgen. Ik ben voor niemand bevreesd.”

Martin Luther King 1929 - 1968

Toespraak in Memphis, 3 april 1968, de dag voordat hij werd vermoord.